
Privim ca abonați pe D-nii ce vor bine vroî a primî două numere unul după altul.

A P E L.

Mai ales copiii se stîng de boale molipsitoare, ca anghina difterică, scarlatina, etc. Pe cîtă vreme nu se știea ce ieste de făcut, pe cîtă vreme nu ieră nici un drum deschis, pe care mergînd să dăm de leacul acestor boale, puteam stă și suferî unul după altul de pierderea vre unui copil iubit, sau chiar de pierderea tuturor. Acuma înse prin cercetările mai multor învățați, ca: Pasteur, Law, Buchner, Grawitz, sîntem pe calea care ne va duce la mîntuire. Ființele care prin înmulțirea lor în sînge pricinuesc boalele molipsitoare cele mai primejdioase, au fost studiate și sîntem în stare a le face nevătămătoare, ba chiar a le preface în aliați credincioși din dușmani cum ne ierau până acuma. Dar nenorocirea ieste, că acuma totul se cîrmuește de bani, de aceea și vedem că s'au făcut cercetări mai ales asupra boalelor animalelor folositoare (boi, porci, oi, cai, găini, etc); despre boalele oamenilor sau ale copiilor nu s'a găsit încă timp de ocupație! Credem că ar fi foarte frumos și bine să facem o societate, care să strîngă bani pentru scopul de a lupta cu anghina, scarlatina și cu alte boale molipsitoare. Indată ce sumele strînse ar fi destul de mari s'ar putea publica un premiu mare pentru acel care ar descoperi

un medicament care să tămăduască anghina, sau scarlatina, sau tifosul, cum tămăduiesc chinina de friguri, etc. Tot o dată s'ar putea cere și să se cerceteze calea pe care anghina se propagă pentru a întreprinde nimicirea tuturor cauzelor care îi priesc, adică pentru a scoate boala cu rădăcinii cu tot. Noi credem că o asemenea societate ar fi foarte la timp și că în scurt ar reuși în lupta începută.

Facem apel la toți cetitorii noștri, la cei cari au copii și au fost loviți de nenorocire și au trebuit să stea cu mâinele încrucișate de față la torturile copiilor iubiți; la cei cari au copii și până acuma au fost scutiți, dar se pot aștepta la asemenea nenorociri în fie ce moment; la cei cari n'au, dar simțesc milă pentru nenorociți și se revoltază împotriva tiranilor noștri microscopici și tocmai de aceea mai de temut. Facem apel și îi rugăm să facă propagandă pentru reușita acestei idei și fără întârziere să facem societatea și să ne punem pe lucru.

Pentru început acei cari sînt hotărîți a face parte din această societate, să bine voască a trimite o înștiințare la Redacția „Contemporanului“.

Red. „Contemporanului“.

Cel jumătate urs.

(Poveste).

Ieră o dată un popă care avea 250 de stupi și i căută singur; dar se și pricepea la treaba prisăcării. D'apoi și popa și preteasa ierău sgrăciți: N'ar fi dat cui-va o picătură de miere, măcar să-i fi picurat cu lumina! !

Intr'o bună dimineată numai se trezi popa că i lipsește un stup. Cine l'a luat, nu se știe. Popa nici n'a mâncat de scîrbă; iear preteasa toată ziua s'a bocit.

A doua-zi altă bucurie: mai lipsește un stup.

„Cu rînduicela asta, zise popa, noi avem să rămînem fără de prisacă!!“ Ce ieră de făcut? S'a sfătuit cu preteasa să se puie de pîndă, să vadă cine-i neguștorul, care s'a făcut tovarăș la prisaca lor.

Căută de cu ziuă un știubei mare, îl duse în prisacă și cum amurgi, preteasa întoarse știubeiul cu fundul în sus peste popă și apoi se duse'n casă la copii. Iear popa puse picioarele pe niște „pretce“ de la știubei și ochiul la „urdiși“ și se așeză la pîndă.

Pe la miezul nopții, auzi popa dupăind printre stupi: o ursoaică intrase în prisacă, Apucă stupii pe rînd în brațe și cercă să vada care-i mai greu. Tot cercînd ajunse și la popă. Rîdică puțin știubeiul și văzînd că-i mai greu de cît celelalte, îl umflă în spate, trecu gardul și se duse tocmai la vizunie, trînti o dată știubeiul și numai ce ieși popa. Cînd îl văzu ursoaica așa de bărbos, se trase într'un ungheriu și nici nu crîcnea.

Mai pe urmă se deprinse cu iel și nu vroî să-i mai dea drumul.—Zi și noapte ședea popa'n vizunie. Ursoaica-i aducea de mîncare mieî, zmeură, miere și ce mai putea. Dar și cînd ieșea și cînd intră, astupă la gura vizuniei. Trîntea niște stînci de nici dracul nu le mai putea urni.

Pe cînd ședea popa acolo, se întîmplă de făcî ursoaica un pui. Dar ce pui!... Doamnă ferește. Multe mai auzi cît trăești! că s'a mierat și popa cînd la văzut. Pîn l'a brîu om ca toți oamenii iear picioarele de urs. Și creștea dracul ca din pămînt. In vr'un an s'a făcut coșcogea coblizan, și ieră șotelnic și drăcos den'avea păreche, se vede că semănă mîni-sa.

Popa îl învăță și carte și tot ce știea, și făcea mare haz de dînsul. Uită că ședea închis în vizunie.

O dată povestind popa cum e afară'n lume îi veni și lui gust să vadă dacă iese așa și hotărî să facă pe dracul în patru numai să poată ieși din vizunie.

Intr'o zi cînd ursoaica se dusesese de-acasă, găsi prilej bun. Se apucă de tăbîrcit pietrele și tumurugi de la gura vizuniei și numai se trezi afară, că doar Jumătate-Urs ieră și tare.

Cînd se văzû afară o apucă la sănătoasa cu popa care plănuia tocmai spre satul de unde ieră iel și unde-î ieră casa și s'au tot dus.

Cînd începû a se zări satul, popa se lăsă numai în antereu și'n giubea; iar straele de pe dedesubt și încălțările le dădû lui Jumătate-Urs ca să nu se vadă că-î așa păros.

— Ascultă, îi zise popa. Acasă voiî spune că iești un copil orfan și ieu te-am înfiet, dar tu se cauți să fii cuminte, să sâruiți mîna preotesei și fetelor să le zici leliță.

— Bine, zise Jumătate Urs, și-o apucă la goană.

În scurtă vreme ajunseră prin sat. Se întimplase tocmai în serbătorile paștelor. Mai tot satul ieră strîns la crîsmă. Băieții ciocneau ouă roșii, scrînciobul umblă, și flăcăii și fetele jucau de pîrîea pămîntul.

— Ce e acela ce se'nvîrtește, întrebă Jumătate-Urs arătînd scrînciobul.

— Acesta ieste spînzurătoarea lui Iuda Iscarioteanul, răspuse popa.

În sfîrșit ajunse acasă.

Cînd se văzû Jumătate Urs în casă la popa, parcă ieră acasă la dînsul. Toate le sucea, și le'nvîrtea, trîntea, bușea, resturnă fără grijă.

La masă remaseră toți flămînzi din pricina lui. Le mîncea tot de dinnainte. Iear după masă se începû o hîrjoană cu fetele de nu se mai auzea nici în ceriû nici în pămînt. Strigă și popa și preoteasa; dar degeaba. Vedeai numai fetele vaitîndu-se, care de-o mîna, care de-un picior și fugînd ca de dracul în cotrô apucau. Ba una în fugă trînti și pe bietul popă cît ieră de lung, iear preoteasa își pusese un țol în cap după ușa ca să nu-î vie rîndul și iei.

În sfîrșit după ce fugiră fetele, Jumătate-Urs se mai ogoi și popa îl mai luă cu vorba. Iear preoteasa la toți sfinții și mucenicii se rugă s'o învețe ceva să scape de dînsul. Dar nu găsea nici un chip și numai înghițea de neșaz. „De-acesta nu mai scapi nici în ruptul capului“, gîndea iea, și blestemă pe popa.

— Ieu așî vrea să mă spînzur zise Jumătate-Urs cătră popă.—Voiea să se dee în scrînciob.

— Nu se poate răspuse popa. L'ar fi lăsat la scrînciob, dar se temeă să nu mai facă și-acolô vr'o poznă.

— Cum, ce zici? Întrebă repede preoteasa auzîndu-l că vra să se spînzure. Se bucurase că poate va scăpă de iel.

— Vrau să mă spînzur, și nu mă lasă

— Da lasă-l părinte !!. Du-te, du te drăguță, nu te uită la părintele. Așa-î Dumnealui ațos.

— Apoi tot mă duc.

Se duse la crîsmă. Se uită cu de-a-măruntul la scrînciob, la horă și-apoi ceru voe de la scrînciobari să împingă și iel la scrînciob.

Scrînciobarii îl învoiră. Cînd puse iel mîna începîu a se'nvîrti bietul scrînciob de gîndeai că i-au umflat ielele. Iear cei de prin scaune cădeau săracii ca niște tăbultoaice care'n cotr'o, prin spinî, prin șanturi, stîlciți și prăpădiți de te luau fiori.

Tot satul se strînsese împrejurul lui, dar parcă iera chip să-l oprească !... A îpins și-a învîrtit pînă ce-a stricat și scrînciobul, l'a scos și din furci și l'a dat de-a dura la vale.

— Du-te, na !... Strigă iel în urma scrînciobului. Iea așa ! Invîrtește o dată bine și-ți iea grija, nu tot scîrța, scîrța toată ziua parcă trag boii.

După aceasta se duse la lăutari și prinse pe scripcariu de arcuș.

— Stăi măi, ce cînti fleacuri ? Iea cîntă coala : „Iera un popă și avea 250 de stupi.“

— D'apoi nu știu !...

— Cum nu știi ? !! „Iera un popă, și avea 250 de stupi....“

— Lasă bre, lăutarii să cînte flăcăilor, zise unul mai îndrăzneț.

— Da ce, ieu nu-s flăcău

— Ș'apoi, dar noi le plătim.

— Dacă le plățiți de ce nu-mi cîntă și mie un cîntec, ieră un popă și avea 250 de stupi....

— Nu se poate !

— „Ei !... Dacă-î pe-aceea apoi ieră un popă și avea 250 de stupi“, auzi tu ?... Înăță pe scripcariu și unde începîu a-l tăr-măzi pe jos. Flăcăii alergară să-l scoată ; iel îl apucă de picioare și cînd începîu ai năzloji, fugeau ca potîrnichile de dinaintea lui, căci pe care-l lovea nu se mai sculă. Intr'o clipă se făcu o liniște ne mai pomenită. Parcă nu mai fusese joc de cînd lumea. Numai Jumătate - Urs mergea bălăind din mîni spre casă să spuie popei bucurie de isprăvile ce făcuse !

Cînd auzi popa își puse mîinile în cap.

— Cine știe ce voi mai păți cu satul gîndia iel.

În adevăr satul se jelua la curte și boierul chiamă pe popă și-l întrebă.

— Ce te-ai apucat părinte ? Ce păcat ai adus pe aice ? Tot satul se plînge că le-a călîcit flecării și fetele. Să faci cum vei ști, să-l mătrășești de pe aice. Alt felit va fi reu...

— Doamne! D'apoi ce să-î fac?

— Na!. Trimete-l la pădurea afurisită, să se ducă să nu se mai întoarcă, să-l mînînce nişte dihăniî.

— Bine! Răspunse popa bucuros. Se duse a casă şi a doua zi pînă în ziuă îl trimese după lemne la pădurea cea afurisită unde umblă stăhiile cu cîrdurile, fiarele cu potăiele şi dracii cu miile.

Jumătate-Urs porni, merse, ajunse, desjugă boii şi se apucă de încărcat.

Un lup veni tupiluş pe lingă car şi vroea să mînînce un bou.

— Cată, mînîncă boul c'apoi traği tu la jug!..

Lupul încolţi un bou şi-l omorî. Jumătate-Urs îl apucă de după cap şi-l turnă la jug.

Mai apoi veni şi un urs care păţi ca şi lupul.

În sfîrşit după ce încărcă bine carul, înjugă pe lup şi pe urs şi porni cu plin în spre casă. Hăis Ursan! şi ța Lupan! strigă de se resună pădurea şi cînd le împungea cite un ghiont prin deşerturi se făceau numai cîrcel şi trăgeau de gîndei c'au fost fătaţi la jug.

Pădurea ieră destul de departe, dar cînd amurgea, Jumătate-Urs intra'n sat.

La un pod îi ieşi înainte un drac.

— Măi cel cu carul! zise dracul, am să-ţi rup un capăt.

— Rupe, dacă vrei să-l duci tu.

— Da de dus, făcu dracul, se hîrtoi cu coada pe lingă roată şi rupse capătul

— Stăi! Strigă atunci Jumătate-Urs, pune umărul şi ţine.

Dracul mai încurcă teiu de curmeiü, dar cînd îl înşfacă odată de-un corn, nu mai avu 'ncotr'o vişcă, puse umărul, apucă cu amîndouă mînele şi ducea de capăt îngheboşat de gîndei că-î ies ochii.

— Deschideţi poarta, strigă iel cînd ajunse a casă.

— Deschidă-ţi urşii, şi lupii zise preoteasa înciudată că n'a scăpat de dînsul.

— Apoi, ieş sînt înjugaţi răspunse Jumătate-Urs.

— Deschidă-ţi dracul.

— Ieu ţin capătul răspunse dracul gîfîind.

Cînd intră în ogradă cu lupul şi cu ursul înjugaţi la car, „Ursul!! Lupul!!.. strigau fetele, sfinte Mină zicea popa, Maică precistă, zicea preoteasa, şi fetele şi popa şi preoteasa fugeau de le pîrieaa copitele. Numai încăpeau pe uşă. Dădeau unul peste altul să s'ascundă 'n casă.—Noaptea numai urşi, lupi, draci şi feliurite feliuri de minunăţiî au visat cu toţiî. Adoua-zi popa vorbea 'ntraiurea.

— Nu-î chip de scăpat și pace. Ce e de făcut?

Se găsi o babă care-î învăță să-l trimeată la moara dracilor, unde chiar împărați cu oști nu s'au putut apropiea.

Îi puseră în car niște saci cu țernă, cu cenușă, cu cărbuni, și-l porniră la moară.

— Cată să-mi faci făină bună, zise preoteasa.

— Bine, bine, respuse iel și se duse bucuros.

Cînd ajunse la moară, bătù la ușă.

— Cari-s aceia? Întrebară dracii.

— Ieu singur, da cine să fie!

— Tu iești Singur?

— D'apoî cum?

— Haide întră'n nuntru Singur.

— Ba ieu am să aduc și sacii.

Duse în nuntru sacii îi așeză într'un colț și scoase din traistă un puiū fript ce-î dăduse preoteasă, îl puse pe-o țiglă și începù a-l învîrți pe foc ca să-l încălzască.

Un drac, ca să găsască capăt de vorbă, prinse de la iezătură cît mi ții broscoiul, îl înfipse pe-un băț, se duse la foc și începù să-l învîrtească și iel lingă puiul lui Jumătate-Urs.

— Ieu am să mîncîc puiū, zise dracul, și tu ai să mîncîc broască.

— Da !!. Îi mîncă! !...

— Ba am să mîncîc puiū.

— Ba ieu am să mîncîc puiū.

— Ba ieu făcu iel înciudat, apucă bățul cu broasca din mîna dracului, și cum ieră broasca umflată și sfirîea plină de zamă, îl cîrpi odată peste ochi de se duse de-a dura.

— Ce ieste? Întrebară de-odată toți dracii.

— M'a chiorît! !...

— Cine?

— Ieu singur.

— Tu singur !!. Ș'apoî încă ne stricî liniștea zise unul mai mare. Ian umflați-l !!. I-au mai tras și ieî un rînd.

Dar n'au remas dracii numai cu-atîta.

Cînd să-și toarne sacii în coș, dădù că sacii ierau plini cu cenușă, țernă. „Așa! zise iel. Vra să zică Domniele-Voastre vă apucați și de alte negustorii. Mi-ați schimbat sacii și mi-ați dat gunoae?! Nu vă temeți! Nu-s așa de prost să-mi las lucrul meu de „pomană!.“

Căută prin moară niște saci deșerti și cîtă făină găsi la draci, toată o puse'n saci.

De se găsea vr'un drac să-î zică ceva, vai de capul lui. Se trezea cîte c'un gîrbaciū de rămînea cu tuse. Îi umblau dracii pe

dinainte ca titirezul, ba și sacii i-au încărcat. Când l'au văzut pornit au zis bodaproste c'au scăpat numai cu-atîta.

— Am prăpădit un car cu boi, dar am scăpat și noi de dracul, zicea preoteasa, cînd ședea la masă, cam într'a murgul. Numai ieată și Jumătate-Urs într'n casă c'un pumn de făină de prubă.

— Ce? Ai venit?

— D'apoî, ieram să dorm prin sat?! Să vă fac să m'așteptați?!

Cînd văzû preoteasa c'a mai adus și făină se-încrucî. „Se vede că de-acesta nu-î chip de scăpat, zise iea. Poate-î vr'un fapt ceva!!..

Adoua zi cînd spuse popa la curte, boieriul se minună și iel și se puse pe gînduri.

— Știi ce, părinte? Să-l trimetem la bătalie colò după deal. Aceia cred că-î vor veni de hac.

— Îl trimet numai de-ar vra.

— Vraî să te duci la bătalie, îl întrebă popa cînd se întoar-se acasă.

— La bătalie! I! ha!! Vrau, cum nu!! Dar să-mî dai ieapa cea albă, să merg și ieu călare batîr pîn acolo.

Popa-î dădu ieapa. Iel încălecă și se duse după ce mai întăiî își luă făină și ceaun, pentru mămăligă.

— Să te'ntorci cînd s'a 'ntoarce piatra, zise popa, aruncînd cu piatra 'n urma lui.

Cînd se urcă Jumătate-Urs pe muchiea dealului văzû bătaliea. Foieau ca furnicele. Se încăerese de nu mai înțelegea ce ieste, și resună vaea de strigăte și de sudălmî.

— Voi vă bateți!! făcû Jumătate-Urs, mergînd spre bătalie, dar mie mi-î foame, n'am gust de bătae.

Merse mai nainte, descălecă și se apucă să-și facă mămăligă.

Cînd începuse ceaunul să fiearbă și ieră aproape să puie făină, începură a veni de la bătalie ca o ploae de plumbi și a cădea'n ceaun.

— Măi, ședeți!! Ședeți măi!!.. Nu vă faceți ris de mămăligă! Măi! N'auziți!! Strigă iel spre bătalie.

Văzînd că nu-l ascultă, apucă ieapa de picioarele de dinapoî se duse de vale și cînd începû a se rotî printre dînșîi cădeau clae peste grămadă.

După ce-î culcă la pămînt pe toți, se întoar-se la ceaun. Vărsă plumbii din iel, făcû mămăligă și se puse la mîncare.

— Acuma veniți și voi de mîncăți, ș'apoî ne vom bate.

După mîncare trase-un somn zdravăn ș'apoi se sculă.

— Sculați mă!!! Să ne batem!! Sculați ori mă duc a casă!... Strigă iel; dar văzînd că nu vine nimene zise: „atîta pagubă. Luă ieapa 'n spate, căci iera moartă și porni spre casă.

Cînd ajunse-acasă, ieră noaptea. Puse ieapa'n grajdîu, o așeză'n piceoare ș'apoi se duse'n casă.

— Ce bre, ai venit?!... Intrebă popa.

— D'apoi cum... Abiea te văd de foame.

— Dar ce, s'a mîntuit bătăliea?!

— D'apoi cum. . . . N'am mîncat de la amîtează nici ieu nici ieapa. Du-te și-î dă niște fin că pe mine mă dor piceoarele, M'am grăbit să vin, mă temeam să nu vă fie urît.

Popa se duse'n grajdîu; dar cum ieră inciudat, ghionți odată zdravăn cu coada țepoiului în ieapă:

— Na! hăram, mîncate-ar cîni!! N'ai fi mai ajuns să-l aduci!!

Cum ieră ieapa numai înținată căzu jos

— Uite. Bat'o D-zeu, c'am ucis'o.

Tocmai atunci veni și Jumătate Urs.

— Ce ieste? A pierit ieapa, întrebă iel:

— Pierit, da! Vai numai ia așa am atins'o, și-a căzut de odată: bof!..

— Nu-î nemica părinte, nu te mai scîrbî, las să fiu ieu să-nătos! Nu-î așa?...

Adoua-zi, popa se duse la curte și cînd spuse că bătăliea s'a gătit și Jumătate-Urs a venit a casă, boeriul remase cu gura căscată.

Mai vorbind despre isprăvile lui, boieriul zise:

— Doamne părinte, după cît de tare-i iel, D-ta ai putea face cu dînsul o bogăție.....

— Dar cum?

— Cum? Să-l puî la muncă. Ieu l'ași pune la arie. N'ași mai avea nevoie de cai. Iel mi-ar trieră tot grîul numai cu îmblăciul.

— Așa!! Să știîr cucoane că țî-l dau D-tale, să-ți triere, să-ți facă ce-i vrea. Se duse popa a casă și-l trimese la curte.

— Ei, măi flăcăule, zise boieriul cînd îl văzî, vrai să muncești ceva la mine?

— Dă, ași munci numai dacă m'ar lăsă părintele. Știu ieu poate vra să mă mai trimeată unde-va

— Nu, nu te mai trimete. Vină la mine să-mî trierî niște grîu.

— D'apoi mi-î plăti?..

— Se'nțelege....

Merse la cîmp cu boieriul, văzù grîul și se învoi să-i triere în parte. Pentru toată trierătura să-i dee două spinări de grîu, adecă atîta cît va putea duce de două ori în spate.

După ce mîntuiră tocmeala, boieriul se duse a casă iar Jumătate-Urs tăie cît mi țî-i copacul, îl luă pe umăr cum ieră cu crengi cu tot, se duse la arie și luă girezile de-a rîndul.

S'așeză de-a lungul girezei și cînd începea a jnepăi pe dată ieră turtă. În vr'o trei răstimpuri găti de bătut și tot în zioa aceea s'apucă de vînturat.

Boieriul vru se'nceapă a cără grîul la hambariù, dar iel nu lăsă pe nimeni să se apropie până ce nu-și va lua partea lui.

Strinse de prin sat cite țoluri a găsît, le cusù și făcù un țol mare. Cînd se duse la arie să-și iee partea lui, din cît grîu avea boieriul nu-i ajunsese de două spinări, a trebuit să mai iee și paie.

Pe boieriù îl apucară toate boalele, chemă pe popă și-i hotărî că până 'ntr'o zi și o noapte să nu mai audă că Jumătate Urs ieste pe acolô, alt feliù va fi scos din popie și surgunit

Ce să facă popa ? S'a umplut sacul până 'n gură. Chip de ștat nu-î, Să-și puie în cîrd cu boieriul nu-î da mîna, să-l alunge pe Jumătate-Urs nu putea.

Se sfătui cu preuteasa, să lese pe Jumătate-Urs și să fugă. Trimeseră fetele de cu ziuă innainte și peste noapte au ramas să fugă și iei.

Lăsau totul. Numai baniî cîți îi aveau și cărțile au hotărît să le iee cu dinșii. Baniî i-au luat preuteasa, iar cărțile le-a pus popa într'un sac mare și le-a ascuns după casă pe 'ndămină de luat. În fundul sacului a pus și evanghelia.

Jumătate-Urs simțise totul, dar să făcea prost, cum mîncă sara, se duse 'ntr'o șură de se culcă. Cînd îl caută preuteasa iel horăia de se resuna șura.

Popa și preuteasa se făcură și iei că se culcă. Intrară în casă și încueră ușa.

Jumătate-Urs, înse cum văzù că s'au dus iei în casă, se sculă frumușel se duse după casă, scoase cărțile din sac, intră iel în nuntru își puse vr'o cite-va cărți pe cap la gura sacului, și tăcù pitic.

La vr'un ceas două din noapte numai auzi foșnind ceva pe sub streșină. Ieră popa și cu preuteasa, ieșeau din casă pe sub streșină ca să nu-î zăpsască iel. — Cum se dădură jos, popa apucă sacul de gură, preuteasa i-l aburcă 'n spate și porniră.

Au mers iei, au mers cit au mers și au ajuns la o apă, care ieră hotarul moșiei.

— Hai să trecem apa au zis, ș'apoi ne vom culcă să apucăm și noi vr'o leacă de somn, și începură să treacă.

Cum mergeau iei, sacul ajungea puțin în apă și Jumătate Urs se uda la picioare.

— Sus părinte că se udă cărțile ! Strigă iel din sac.

— Auzi părinte, șfinta Evanghelie zice că se udă cărțile, făcù preteasa.

— Mai ridică și tu de fund să nu se ude.

Ridică preuteasa de sac și trecură apa.

Pe mal, s'apucară să caute dacă nu s'a udat Evanghelia, cînd colò găsiră pe Jumătate Urs.

— Tu ierai ? Intrebă popa.

— Ieu ?

— Și la ce te-ai virit în sac ?

— Ca să mă luați și pe mine.

— Vra să zică tot n'am scăpat de tine.

— Nu, părinte.

— Mult ai să mă necăjești tu ?

— Ieu știu !...

Osteniț de drum, au hotărît să se culce. S'au așezat pe mal, unde ieră apa mai adîncă. Preuteasa s'a culcat la mijloc și Jumătate-Urs despre apă, cu socotință ca după ce va adormi să-l înece.

Se'nîmplă înse că adormiră iei di'ntăiü. Cum îi văzù, că dorm își schimbă locul, se culcă între dînsii.

Cam despre ziuă ieră întuneric de nu zăreai mîna. Se trezi popa. Puse mîna pe Jumătate-Urs și începu al hîțînă.

— Pune mîna icî și 'mpinge răpede, zise popa.

Jumătate-Urs îl ascultă și'ntr'un minut dădură pe preuteasă 'n baltă și-o înnecară.

— Las'o că s'a înnecat de-acum zise Jumătate Urs.

— Ce ? tu iești măi ?!!!..

— D'apoi cum.....

— Vra să zică am înnecat preuteasa !

— D'apoi cum.

— Ș'apoi ce-î de făcut acuma ?

— Haide acasă, c'am flămînzit.

După aceea nu știu ce vor fi mai făcut, Jumătate Urs cred că nu va fi murit că doar ieră încă tînăr pe vremea aceea.

Th. D. Speranță

Cîte-va consider. asupra tipurilor omenești.

(urmare).

L I S O T R I H I I .

Haeckel Observînd caracterele generale ale tipului *Malezo-Polinezian* și mai ales ale sub-tipului al doilea din tipul malez, le a găsit mijlocii între caracterele tipurilor mongole și ale tipurilor mediteraniene (tipurile cele mai superioare din toate). Pe urmă închipuindu-și un tip și mai mijlociu (care acuma nu mai există), l'a admis ca punct de plecare pentru trei ramuri principale de oameni: *Malezo-Polinezienii* de astăzi, *Mongolii* și *Euplocami* (oamenii cu părul buclat din care fac parte tipurile superioare). Acest tip ieste numit de *Haeckel specia Pro-Maleză*.

4. *Tipul Mongol general*. Acesta cuprinde în sine tipuri destul de deosebite și cu caractere adese-ori contrarii în unele privinți. Totu-și tipurile acestea se asemănă între dînsele mai bine de cît cu orî cari alte tipuri și din această cauză nu se poate face alt felii de cît să se întrunească în același tip general, fără de a hotări de o cam dată valoarea sa în clasificăția zoologică adecă dacă ieste *rasă, specie, en*, sau altă grupă.

Tipurile principale, cuprinzînd și iele alte tipuri secundare care formează tipul mongol general, sînt: a) *tipul mongol propriu zis*, b) *tipul eschimos* și c) *tipul samoied*.

a) *Tipul mongol propriu zis*. Numele acestui tip, de la care s'a numit și tipul general, s'a luat de la un trib nomad de lingă munții *Kara-Kara* la nord de deșertul *Gobi*. De sigur că însemnătatea istorică a acestui trib, care sub *Gengis-Han* a umplut Asia de omoruri și pusteiri, a făcut că numele său să rămie întregei grupe de oameni asemănători cu dînșii; căci alt felii caracterele acestui trib nu sînt așa de generale în cît să fie luate ca tip.

Tipul mongol propriu zis împreună cu sub-împărțirile sale, se întinde în toată partea Asiei ce vine la resărit, de fluviul *Obi* *Marea Caspică* și *Golful Bengal*. Caracterele sale generale sînt:

Pielea de culoare *albă-gălbie* neamestecată cu roș sau brun, părul negru, drept, aspru și lung, cu firele aproape cilindrice și groase. Barba rară și adese ori *favoritele* și barba propriu zisă lipsesc cu totul, sau se reduc la cîte-va fire rari și groase, iar mustețile sînt formate din cîteva fire lungi și drepte, în general putem zice că mongolii sînt spînateci. Capul ieste mare și încă-perea craniului mijlocie, între încăperea craniului la Negri și în-

tre aceea a Europeanilor; craniul ieste *brahicefal*, adese ori *mezocefal*, dar nici odată adevărat *dolihocefal*. Fața ieste în general turtită și mai lată în dreptul umerilor obrazilor, de cît în orice altă parte; aceasta provine din cauză că oasele de la umerii obrazilor, sînt scoase în afară lateral cam în sus și depărtate între ie. Rîdicăturile sprincenelor sînt foarte puțin scoase în afară și locul slobod dintre orbitele ochilor foarte mare. Nasul ieste turtit, săpat în lăuntru în loc să fie bulbucat în afară și spina-rea sa rotunzită; iar așezarea nărilor și moliciunea sgîrcurilor de la vîrf, apropie nasul Mongolilor de al Negrilor de care in-se se deosebește prin aceea că ieste mai mic și mai delicat. Ochii sînt negri (așa de tare cîte odată în cît *irisul* se confundă aproape cu *pupila* și din aceasta cauză, par încă și mai mici de cît sînt, căci se știe că un corp negru pe un cîmp alb, se vede mai mic de cîtu-î), mici cu deschizăturile pleoapelor înguste și așezate la unele subtipuri oblic, pe cînd la altele sînt chiar orizontale sau puțin deosebite de orizontale. Buzele sînt groase.

Prognantismul, în general destul de însemnat; ieste în-se de ținut samă că din tipul mongol propriu zis, mai ales chinejii și popoarele apropiete de dînșii sînt mai pro-nați, iar adevărații Mongoli sînt cu mult mai puțin. Acest caracter s'ar putea pune mai degrabă la *tipul eschimos*. Mongolii în general sînt scurți și groși; gîtul lor ieste scurt. Putința de a prinde lucruri cu de-gețele de la picioare, ieste cam generală între mongoli.

Diferitele triburi respîndite în partea Asiei pe care am arătat'o ca o locuință a tipului Mongol propriu zis sînt departe de a fi toate cu aceste caractere generale. Pe cînd la unele ieste na-sul turtit și concav cum am spus mai sus, la altele din contra ieste bulbucăt și aproape arcuit; pe cînd la unele fața ieste tur-tită și lată la altele, ieste mai îngustă și mai aproape în general de a Europeanilor; de asemenea și în privința mulțimei părului de la musteți, în privința craniului, etc. Toate aceste fapte dovedesc o mare amestecătură, care se esplică ușor știind caracterul cel resboinic și nomad al popoarelor mongole. În adevăr în mai multe dăți triburi mongole s'au respîndit pe întinderi foarte mari supuind popoarele ce întîlnau în cale și amestecîndu-le cu altele robite și aduse de pe aiurea. Caracterile descrise mai sus se rapoartă mai mult la mongoli cum ar fi fost înaintea de a se fi amestecat cu alte tipuri deosebite.

Tipul eschimos pe care-l vom descrie după acest de mai sus, ieste oare cum a doua ramură principală din tipul mongol general anume ramura *dolihocefală*; căci am văzut la cel de mai sus *brahicefalia* ca un caracter de deosebire.

(Va urmă)

W.

DIN VOCALISMUL LATINŪ ȘI ROMÂNŪ

DE

AR. DENSUȘIANU. — IASSI. TIPO-LITOGRAFIA BUCIUMULUI
ROMÂNŪ.

Să vedem ce zice Dl Lambrior despre chestia lui *o* în limba romînă și apoi să punem în față cele ce ne spune Dl. Densușianu și să judecăm de prețul lor.

În limba latină populară ierată două feluri de *o* (închis și deschis) și un singur feliu de *u*. *O* închis din latina populară corespundea cu *o* lung și cu *u* scurt clasic, *o* deschis cu *o* scurt, iar *u* popular cu *u* lung clasic. Așă ne arată toate limbele romanice prin urmare așă a trebuit să fie și în limba romînă o curgere de vreme. Așă dar trebuie să fi avut și noi două ori trei feluri de *o*.

În limba literară de acuma găsim numai vr'o 12 cuvinte cu *o* în loc de *ū* clasic, adică cari ne păstrează vocala din latina populară. Iată acele cuvinte înșirate de Dl Lambrior la pag. XLIX în nota în care vorbește despre chestia lui *o*:

<i>nūrum</i>	(clasic)	<i>nōro</i>	(popular)	<i>nor, noră</i>
<i>cūbitum</i>	„	<i>cōbeto</i>	„	<i>couto, cot</i>
<i>ūbi</i>	„	„	„	<i>o</i> (în cotrō)
<i>rūbeum</i>	„	<i>rōbium</i>	„	<i>roib</i>
<i>excūtio</i>	„	„	„	<i>scoț</i>
<i>plāviam</i>	„	<i>plōvia</i>	„	<i>ploaie</i>
<i>rūsseum</i>	„	<i>rōssio</i>	„	<i>roșiă</i>
<i>auctūmnum</i>	„	<i>auctōmno</i>	„	<i>toamna</i>
<i>mūriam</i>	„	<i>mōria</i>	„	<i>moare</i>
<i>cūbulum</i>	„	<i>cōbulo</i>	„	<i>covru</i>
<i>strictūram</i>	„	<i>strictōra</i>	„	<i>strintoare</i>
<i>adūlterum</i>	„	<i>adōltero</i>	„	<i>hotru</i>

Cum să ne explicăm faptul că numai în aceste cuvinte ni se înfășoșază *o* popular latin? După metoda științifică nu putem se ne mintuim cu vorbe ca excepții, neregularități, etc. Sîntem siliți a admite că aceste cuvinte sînt remășițe dintr'un dialect stîns, în care se păstrase încă mult timp *o* accentuat care corespundea lui *ó* din latina populară sau lui *ū* clasic. Acest dialect a fost stîns de limba beserecească. Putem asemăna acest fenomen cu stingerea dialectului de la Măhaciū, acest dialect studiat de Dl Hîjdău avea între altele pe *n* între două vocale schimbat în *r*. Exemple: *mîre pîre, dumerecă, vererî*, pentru *mîne, pîne, du-*

menecă. Formele dialectale au pierit înaintea formelor cu *n*, în-
trebuintate în tipăriturile de la Braşov şi oamenii s'au învăţat a
zice şi iei ca popa la beserecă. Dar din dialectul de la Măhaciū
său din altul ca dînsul a ramas în limba literară forme ca: *ferea-
stră*; din *fenestram*, *mărunt* din *minutum* (menuto; *singeră* din *san-
guinare*; *renunchiū* din *renunclum*, etc. De bună samă că în dia-
lectele cari nu cunoşteaū schimbarea lui *n* în *r* se zicea *fenea-
stră*, *mărunt* (cum şi zice pe la noi), *singenă*, *renunchiū*, etc. iar
formele cu *r* sînt din vre un dialect în cari se schimbase pretu-
tindenea *n* în *r*.

Tot aşă a trebuit să fie şi cu formele citate mai sus, dia-
lectul bisericesc confundase pe *o* închis (cor. cu *ü*) cu *u* şi a stăr-
pit vre un dialect local care nu-l confundase, dar din dialectul
învis au intrat în limbă formele înşirate în No. 12. Cum că dia-
lectul bisericesc confundase pe *o* se vede din faptul amintit de
Dl Densuşianu, că în tipăriturile lui Coressi nu se vede luptă în-
tre *o* şi *u*. Prin urmare în dialectul învingătoriū *o* corespunzătorii
lui *ü* clasic se pronunţă deosebit de *ó* corespunzătorii lui *ü*. În
unele dialecte acest felii de *o* se confundă cu celalalt *o* închis,
în cel literar cu *u*.

Negreşit că documentele mai vechi de cît întinderea limbei lite-
rare trebue să ne arăte forme cu *o* în loc de *u*, şi în alte cuvinte şi
chiar forma transilvăneană *jone* în loc de *june* mi se pare o remăşiţă
din dialectul în care se zicea *lop* (lupus; *croce* (crucem); etc. . .

În cuvintele aduse de Dl Densuşianu vedem că cei mai mulţi
o în loc de *u* se află în locuri unde sînt neaccentuaţi, ceea ce
n'ar trebui amestecat cu faptele de cari am vorbit pînă acumă.
Se ştie că *o* neaccentuat s'a prefăcut în *u* şi că dacă găsim acu-
ma forme ca *omenesc* în loc de *umenesc*, etc. trebue să avem în
vedere înriurirea lui *om*, care împiedecă formele cu *u*, iar în for-
me ca *dormim* în loc de *durmim* avem a face cu influinţă for-
melor accentuate, după analogia cărora s'au format forme cu
o în locul celor cu *u*. Acuma mai iese de ştiut dacă în *coptoriū*,
nepotincioşi, şi alte forme citate de Dl. Densuşianu avem a face
cu un dialect în care s'au produs prin influinţă nouă forme cu *o*
în loc de *u*, ori cu un dialect în care nu s'a întîmplat prefăce-
rea lui *o* neaccentuat în *u*. Ieu cred că sîntem în cazul întăit,
caci schimbarea lui *o* neace în *u* trebue să fie veche de vreme
ce se află la mecedonenii şi întilnim forme ca *purcariū*, *influri*,
etc în cele mai vechi texturi.

Aşa că lupta între *o* şi *u* în forme ca *coptoriū* şi *cuptoriū*;
pormim şi *dormim*; *purcariū* şi *porcariū* etc n'are a face cu lupta
din latineşte, măcar ce-ar zice Dl Hîjdău luîndu-se după Mabillon
şi Lepsius. A fost o vreme cînd nu se începuse încă schimbarea

La pag. 55 ni se spune că *ea* și *oa* se aflau din latinește și că se află și în unele dialecte italiene, aicene arătăm părerea de reu, că Dl. autoriu n'a știut că pentru a putea zice că fenomenul $e=ea$ și $o=oa$ nu ieste propriu al limbei noastre, trebuia să ne dovedească că în latinește s'a prefăcut *e* în *ea* și *o* în *oa*, tocmai după legile din românește și apoi că noi am moștenit aceste forme gata. Dar chiar Dl. Densușianu ne spune că în texturile vechi ieste mai rară prefacerea lui *e* în *ea*, apoi aplicarea legei la cuvinte streine arată că ieste mai nouă de cât intrarea în limbă a acelor cuvinte. Ori poate a voit Dl. Densușianu să ne spue că grupele *oa* și *ea* se află și în latinește și italienește!! Atunci nu-i minune, de bună samă că vor fi fiind și în chinezește.

Acestea sînt observările ce am avut de făcut asupra foneticei romîne tratată de Dl. Densușianu și mă vād silit cu părere de reu a arătă cetitorilor ce poate lipsa de metodă științifică.—Lipsa de metodă se vede chiar de la început, cînd ne spune că limba romînă se va fi făcut din dialectele italice (*osc*, etc), pe cînd se știe că limba latină populară nimicise de tot limbele streine în Italia și în Imperiu.

X.

CCU Cluj / Central University Library Cluj

Încercări de Metafizică materialistă de Vasile Conta.

(urmare)

Cartea lui Conta se sfîrșește cu secțiunea intitulată *observațiuni generale*.

Întăiu ne spune că Hegel a avut dreptate susținînd că ideile omenirei se formează după aceleași legi ca și ideile unui individ, arătînd că istoria ideilor metafizice confirmă acest adevăr.

Se știe că ieste o necesitate intelectuală care silește pe individ a reduce tot mai mult la unitate cunoștințele sale, adecă a grupă mai multe fapte sub o singură idee generală, apoi a întruni mai multe idei generale de acestea sub alta mai generală și așa mai departe.

Toce mai așa s'a întâmplat și cu omenirea, care și-a unificat din ce în ce ideile sale metafizice.

În timpul fetișismului se credea că lumea ieste compusă din mulțime de ființi cu trup și cu suflet, aceste ființi se credeau neatirnate unele de altele. Pe încetul înse ajunge a se crede că lumea ieste împărțită între mai mulți stăpini, până ce se supune unuia singur. În perioda panteismului se socoate că lumea ieste o singură ființă cu trup și suflet. Mai târziu în cea de pe urmă formă a panteismului și în materialism se crede că lumea se compune numai dintr'o substanță.

Ar fi putut zice cinevâ că prea logic judecă selbatecii și trec de la un feliu de credință la altul, dar Conta respunde cu drept cuvînt că raționările se fac și fără conștiință și că noi acuma putem înțelege mai bine mersul ideilor strămoșilor noștri de cît și-l înțelegeau ieî singuri, după cum înțelegem mai bine mersul ideilor noastre din copilărie acuma de cît atunci.

Conta mai arată că noi nu ne putem face închipuire de ideile metafizice ce-și vor mai face oamenii în viitoriu și aceasta, *„pentru că inteligența fiind o funcțiune a creerilor, puterea sa de a concepe ideî ieste hotărâtă și strict limitată de gradul de perfecționare a creerilor.”*

Apoi arată cum în lăuntru fie cărei societăți se găsesc păstrate în păturile sociale ideile metafizice vechi, ca exemplu iea ceea ce se petrece în societatea zisă creștină a Europei.

„Pe treapta cea mai de jos găsim oamenii cei mai neluminați și mai mărginiți la minte cari cred încă în strigoî, în staffi, în vrăji, etc și cari înțeleg toate ideile creștine după obiceiul fetișistilor. Ast-feliu ieî pun preț numai pe formele din afară ale creștinismului, precum pe icoane și cruci și le privesc ca niște fetișe, pe formulele religioase ce se zic la feliurite întâmplări, etc.—Mai sus găsim creștini mai deștepți cari gîndesc mai mult la Hristos, la Maica Domnului, la îngerî și

sfinți, dar și-i închipuesc așa cum își închipueau politeiștii zeii lor și pe semi-zei. Acești creștini tot gîndesc la stafii, la strigoi, etc, dar îi numesc draci și nu se tem așa tare de dânșii. Pe treptele intelectuale mai înnalte ale societății creștine se găsesc monoteiști și de asupra acestora panteiști și materialști.“

Pentru a ne da o idee de felul cum se dezvoltă pe nesimțite ideile ce caracterizază o perioadă oare care ne descrie dezvoltarea perioadei materialismului observată la clasele cele mai luminate ale societăților omenestii.

La început se credea că toate mișcările din natură sînt pricinuite de duhuri. Cu timpul începură a se explica alt-felii unele mișcări, precum a pietrei ce cade cînd o lăsăm din mîna. Negreșit că explicarea ieră neîndestulătoare, dar destul că se ajunsese la încredințarea că se pot întîmpla mișcări fără să fie pricinuite de duhuri. Pe încetul se admise că riul curge, stîncă se rostogolește ieară-și fără de amestecul duhurilor. Cu cît se înmulțea experiența omenirei cu atîta se micșura sfera fenomenelor pricinuite de spirite. Ajunge o vreme cînd omul înțelege că nourii sînt de aceeași natură cu aburii ce se ridică de pe o oală cu apă care fierbe, află că soarele luna și stelele sînt corpuri fără viață care se pun în mișcare ca și piatra ce cade. Omul întinsese domnia spiritelor asupra lumii pornind de la lucrurile din prejurul său, acum scoate de sub această domnie mai întăi întîmplările mai apropiete și mai pe urmă și pe cele mai îndepărtate. Ajunge vremea cînd spiritul începe a fi alungat și din lăuntru nostru. De la început se explicau toate fenomenele prin lucrarea sufletului, dar încet încet una cîte una se scot funcțiunile trupului din domnia sufletului și se explică mecanicește și de la o vreme nu mai rămîne loc pentru *suflet*.

Iată cum înfățoșază Conta discuția între materialști și dualști.

„Să presupunem pentru un moment, zic materialiştili, că omul are suflet aşă cum îl înţeleg spiritualiştili. Se ştie înse că facultăţile sufleteşti nu sînt tot una la toţi oamenii. Sînt oameni cu inteligenţă foarte puternică şi liberă, cu sentimente foarte delicate, în sfîrşit cu un suflet foarte pronunţat. Inse, dacă de la aceşti oameni ne scoborîm treptat în jos găsim de cei cari au facultăţi psihice din ce în ce mai puţin dezvoltate, până ajungem la imbecili şi idioti la cari aceste facultăţi sînt foarte slabe. Ieste înse admis că oamenii imbecili au suflet ca şi cei inteligenţi. Dacă acum comparăm un om imbecil cu un cîine sau cu un elefant inteligent, vedem că deosebirea în privinţa inteligenţei ieste mult mai mică de cît între un om foarte inteligent şi între un idiot. Deci dacă are suflet idiotul trebuie să aibă cîinii şi elefanţii. Scoborînd scara inteligenţei animale ne vedem siliţi a admite suflet scoicelor şi chiar bureţilor de şters, apoi şi *monerelor* cari sînt numai bucăţele de protoplasmă, de bună samă făcute prin combinarea elementelor în apele mării. Dacă monerele au suflet trebuie să aibă şi apa şi toate corpurile neorganice şi atomele poate. Dar mişcările corpurilor neorganice se produc oare prin voinţă, inteligenţă şi simţire? Spiritualiştili zic că nu! Dar atunci şi monerele trebuie să se mişte fără a avea ceva deosebit de materia obişnuită. Dacă monerele trăesc numai cu puteri materiale, tot aşă trebuie să trăiească şi fiinţele care le sînt numai cu un grad superioare, precum sînt celulele organice şi aşă păşind gradat ajungem să aflăm că tot numai de puteri materiale trebuie să fie produse şi mişcările cîinilor şi elefanţilor şi ale oamenilor proşti şi în sfîrşit şi ale celor inteligenţi. Prin urmare ceea ce se numeşte suflet omenesc nu ieste de cît o combinaţiune specială, un joc complet de puteri materiale.

In scurt ceea ce se numeşte suflet nu sînt de cît mişcări materiale produse de organismul sau mecanismul

foarte complicat al corpului material ce se numește creier. Aceste mișcări sînt supuse la legi necesare și fixe ca și toate celelalte mișcări ale materiei.

„Spiritualiștii zic că nu ieste nici o asemănare între mișcările aflate pe cale obiectivă și între puterile sufletești cari se descopăr numai pe calea subiectivă, adecă prin observație internă. De aici ar urmă după dinșii că chiar dacă activitatea sufletească a omului poate fi, sau ieste, în corelațiune cu oare cari mișcări ale creierului său,... totuși ieste o deosebire radicală între aceste două ordine de fenomene.

„La această obiecțiune un filosof materialist ar răspunde:

„Omul are un simț interior numit *conștiință*, care ieste poate subdivizat în mai multe simțuri particulare, și cu care simte aceea ce se petrece în sufletul său cînd ieste în activitate; apoi mai are un simț exterior, subdivizat în mai multe simțuri particulare, cu care simte ceea ce se află și se petrece în afară de sufletul său.” Pentru a putea compără între sine două lucruri trebuie să fie supuse amîndouă la același simț. Dar prin simțul interior cum vom putea găsi asemănarea sau deosebirea între activitatea noastră sufletească și între materia în mișcare, cînd aceasta din urmă intră în minte pe calea simțurilor exterioare? „A pretinde că prin observațiunea interioară s'ar putea află raportul între trup și suflet sau între suflet și celelalte puteri din natură ar însemnă că se poate află raportul dintre greutatea și lumina corpurilor prin cîntariu.” „Prin simțul exterior ieste înse altă ceva, lucrurile cari ne fac aceeași impresie trebuie să aibă și o cauză identică. Prin observația exterioară s'a dovedit că toate forțele corpurilor se reduc la mișcare, apoi că mișcările sînt supuse unei legi care ieste că mișcarea nu se naște nici nu dispare, ci se schimbă. De aceea de cîte ori vedem că o picătură, o plantă, sau un animal se mișcă, această mișcare ieste efectul unei impulsțiuni anterioare dată acestor cor-

puri, adecă unei mișcări anterioare care a încetat prin aceea că s'a transformat în mișcarea actuală a acestor corpuri. Omul nu se îndepărtează de la această lege. Toate mișcărilor ce se execută în și prin sistemul nervos se reduc la aceea ce se numește *acțiune reflexă*: la capătul unui nerv simțitoriu se întâmplă o ațitare, care dă naștere la o mișcare care transformându-se poate da naștere la o mișcare a unui organ.

La organ (mușchiu) ieste dusă ațitarea prin niște nervi numiți mișcatori. Toată activitatea sufletească a omului se reduce deci pentru simțul meu exterior la o mișcare moleculară a sistemului nervos, mișcare de acela-și feliu cu mișcarea moleculară a celorlalte corpuri din natură. Și cum ași putea să-mă închipuiu altfeliu sufletul unui om pe care *nu-l cunosc de cât* prin ajutorul simțului meu exterior. și care îmi face prin canalul acestui simț aceea-și *impresiune* în privința puterilor sale ca ori și ce alt corp material din natură? Ieste adevărat că prin simțul interior mai capăt o cunoștință de altă natură despre sufletul meu; dar această cunoștință se rapoartă numai la sufletul meu, și nu o pot întinde și la sufletele celorlalți oameni de cât prin analogie, dar atunci cu aceea-și dreptate putem atribui tuturor corpurilor materiale o activitate sufletească unită cu conștință.

„S'a aflat că orbul din naștere care cunoaște lucrurile numai prin pipăite, nu le cunoaște după ce poate vedea, în urma vre unei operații, privindu-le numai, și nu poate găsi nici o asemănare între imagina obiectului căpătată prin pipăit și între cea formată prin organul vederii așa că are convingere că imaginile vin de la două lucruri deosebite prin natura lor. Această convingere nu încetează de cât cînd privește și pipăe în *acela-și timp* obiectul și numai după ce se statornicește prin experiență asocierea acestor două felii de senzațiuni poate cunoaște aproape tot deauna calitățile optice prin pipăire sau din contra.“

„Simțul interior se află fără schimbare în față cu cel exterior în aceea-și situație ca simțul pipăirei față cu al vederii la orbul operat, în cele dintâi momente cînd privește obiectele din jurul său. Intre o idee și o mișcare moleculară ieste o prăpastie precum ieste la orbul operat între păharul pipăit și păharul privit. Omul crede că ideea trebuie să fie pricinuită de altă substanță cu totul deosebită de molecula cerebrală, întocmai după cum orbul operat crede că păharul simțit cu pipăitul ieste cu totul altul de cît cel simțit cu vederea. Omul crede toată viața ca o idee ieste altă ceva de cît o mișcare moleculară, pentru că în toată viața nu i se întîmplă o singură dată ea, în *acela-și timp* în care ideea se formează sau se află în capul său, să vadă sau să pipăie moleculele făcînd mișcări potrivite.

„De aici urmează că creerul cu mișcările lui și sufletul sînt unul și acela-și lucru, pe care înse ni-l înfățișăm în două feluri deosebite pentru că-l cunoaștem prin mijlocul a două simțuri deosebite.“

Cu dovezi de acestea sînt pe calea de a da explicație materialistă facultăților sufletești, crearea lumii și a ființelor organice o dovedesc și mai ușor și desrădăcinează credința în D-zeu.

(sfîrșit în *No, viitorii*)

I. Nădejde

***Ce felii de matematic ieste Dl.
Eustațiu Ciocanelli prof. la școala centrală
de fete din București.***

În edițiile vechi ale Geometriei elementare a D-lui Eustațiu Ciocanelli, cît și în aceasta de acum din urmă găsim cu mare mîerare și părere de reu că Dl. profe-

sor și autoriu nu știe cum se află suprafața totală a unei piramide drepte, a unui con drept, a unui trunchiū de piramidă ori a unui trunchiū de con. Ne mierăm cum de atîta amar de ani de cînd iese ediții peste ediții din cartea D-lui Ciocanelli și de cînd se învață în atitea școli nu s'a găsit nime, dar nime care să arate prin vre un ziar sau prin o scrisoare către Dl. autoriu, asemenea rușinoasă neștiință!!

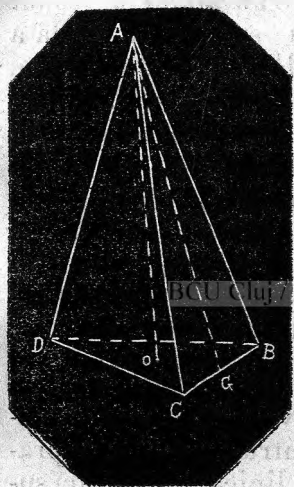

Fig. 1.

țimea piramidei, adecă o linie perpendiculară pe bază și pornind din vîrf, prin urmare linia AO după figura noastră (fig.1). Se știe înse și anume de băeții din clasa a III gimnazială că suprafața laterală ieste suma triunghiurilor ABC, ABD și ADC și că suprafața acestor triunghiuri ieste egală cu basa înmulțită cu $\frac{1}{2}$ înălțimei triunghiului, adecă în triunghiul ABC, va fi $BCX \times \frac{1}{2}$ și fiind piramida dreaptă, cum zice Dl. Ciocanelli, vor fi egale cele trei înălțimi și vom avea suprafața laterală egală cu perimetrul bazei

Ieată ce zice Dl. Ciocanelli :
 „188. *Suprafața piramidei drepte și a conului dreptu.* Se pôte afla suprafața totală a unei piramide multiplicându conturiulū (?) bazei sele cu înălțimea, și luându diumătate din produsu (fig. 157). La acestu numeru, adaugemu apoi și suprafața bazei (care fiindu unu poligonu, se calculază dupa regulile aceluia).

Totu asemenea se va afla și suprafața conului dreptu; înse conturiulu bazei fiindu o circumferința, (?) se va afla mai ântâiū lungimea circumferinței; după aceea urmăm ca mai sus.“

In figura ce face Dl. autoriu nu se vede trasă de cit înăl-

nu-s în potriva bătaei, ci în potriva bătaei în public! Apoi să nu credeți că bătea este așa o glumă, se bate până ce curge sîngele, cu vergi!!

Să cităm cîte-va fapte pentru ca să aveți o idee de metodele de educație engleză. Să nu mă invinovașcă cetitorii de nerușinare: adevărul trebuie să fie cunoscut, vre un folos ceva va urmă negreșit din cunoașterea lui.

Iată scrisoarea trimesă ziarului *Times* de G. Ferguson:

„Cît despre deprinderea de a bate fetele în școli, scrie iel, vă voi da ca pildă ceea ce s'a întîmplat într'un pensionat din partea de miează noapte a Londrei unei fete al căreia tutor sînt ieu. Fata ieră de optsprezece anî și am trimes'o acolò ca să-și sfîrșască cel de pe urmă an de învățatură. Într'o sară, o copilă de doisprezece anî, nu ascultase de profesoară, aceasta poronci fetei de care am vorbit să o bată și chiar îi ridică fustele. Fata cea mare nu voi și respinse cu tărie îndemnarea. Atunci, profesoara, după ce bătù foarte aspru pe copilă neascultătoare, duse pe fata cea mare în clasă unde lucrau șapte sau opt dintre tovarîșele ieî și zise că are să dee o pildă. Poronci fetei să lepede rochia și pantalonii, amenințînd'o că dacă nu se va supune va chiemă pe profesorul de nemțește să o desbrace iel. Spăimîntată, se supuse și fu silită să stee dinnaintea tovarîșelor sale în poziția cea mai umilitoare și mai rușinoasă: o parte din strae lepădate, alta dată pe spate sus, în timp ce profesoara o bătea cu o vargă de mesteacăn păn ce sîngele începî a curge și-roae; atunci încetă cu loviturile și o trimese la pat“.

Iată alt răvaș trimes ziarului *Town Talk* și iscălit de G. Palmer:

„Pe cind ședeam la țară mi-am pus fata într'o școală cu nume foarte bun, se zice că este dintre cele dintăiū din Boysvater. In curînd fui nevoit să o scot. Veți vedea pentru ce. Elevele sînt de la unsprezece

până la optsprezece ani, fata mea ieste de cincisprezece, și profesoara sau sub profesoara, are obiceiū, pentru lecții sau pentru alte vini neînsemnate, a bate pe vinovate în mijlocul clasei, după ce le ridică fustele și le dă pantalonii jos, cu un băț și adesa cu o curea groasă. Dar aceasta n'ar fi nemic. Fata mea ieste foarte slabă în aritmetica, profesoara a pus'o într'o clasă mai inferioară cu șese sau șapte băeți cari urmează ca externi. Intr'o zi, fata mea și un băet de vr'o zece ani nu făcură bine temele; îndată după lecție sub profesoara îi duse la directoară care poronci să fie bătută; guvernanta îi luă în oadaea sa și cu toate plinsetele fetei mele, care se rugă să nu o bată dinnaintea băetului, și cu toate rugăciunile acestuia să nu-l bată dinnaintea unei fete, aceste două femeii după ce au scos pantalonii băetului și i-au ridicat cămeșa, și după ce au desbrăcat aproape de tot pe fata mea care se apăra din toate puterile, îi trântiră pe amîndoi pe sofa și îi bătură cu un băț cu cea mai mare cruzime“.

Iată și a treea scrisoare tot din *Town Talk*, iscălită *Pater familias*:

„ Dar a biciul fete mari dinnaintea tovarîșelor lor, zic că ieste foarte necuviincios, (grossly improper). A le biciul dinnaintea bărbaților ieste cu desăvirșire îngrozitoriu. Acest obiceiū n'ar trebui să fie îngăduit de legi. Și-mi pare reu că trebuie să mărturisesc că lucrul se petrece. Intr'o școală religioasă de mină întâiū am aflat de la un prieten al meu ca fata lui, în vristă de *nouă-spre-zece ani* și frumoasă, aproape de a se mărită, fu bătută cu o vargă de mesteacăn înnaintea clasei întregi, de față și cu preotul parohiei.“

Din aceste citații traduse după „Le Reveil“ No. 238 de la 1882 August 26, urmează că în Angliea se petrec asemenea selbătăcii! Să nu uităm că în armata engleză se obișnuește de asemenea bătaea cu biciul și anume cu un biciū cu nouă pene (vestita mița cu nouă cozi)!

Acuma să ne mai întoarcem și la noi. Se bate destul de bine, nu ne lipsește mult și vom ajunge pe englezi, mai ales că, cum orî cine știe, înaintăm de o bucată de vreme cu pași repezi pe calea propășirii. Așa, dl. *Mărdărescu* et comp. bat foarte bine cu vergi, urechesc, zmulg părul, strămută fălcile, surzesc copiii, dar ni se pare că n'au ajuns la desăvîrșirea englezască de a bate pe *gol*! Curaj înse și în curînd îi veți ajunge, mai ales că și dl. Florentin om care cunoaște pedagogia și multe alte lucruri ne spune că obiceiul îl moștenim de străluciiții noștri strămoși de la Traian și de la Romani. Tot odată rugăm pe părinți mai ales acum cînd se deschid școalele să iea lămuriri și să-și dea copiii și copilele acolo unde se urmează metodele engleze. Ni se spune că sînt și la noi școli în cari fetele fac rugăciuni stînd legate la lanț, că se dă ca pedeapsă să lingă gunoiul de pe jos, că pentru unele abateri de la regulament se pedepsesc fetele a sta un timp cu poalele în cap și alte lucruri frumoase și asemenea instituite de creștere n'ar trebui trecute cu vederea, ci încurajate.

Toate aceste bătăi după ideea mea nu se explică bine de cît dacă luăm aminte că pentru acei ce bat sau privesc bătînd, urmează o plăcere *sexuală*. Gustul de a bate iese încă o față a desfrînării, bătea pricinuește cu atît mai multă plăcere cu cît se face mai englezește (vedeți mai sus).

Ori ce strigări și rugăciuni către guvern spre a opri stricarea copiilor și a-i scoate din ghiarele desfrînațiilor, vor rămănea zădarnice. Totul atîrnă de la părinți, ajute-se singuri.

Vindex.

Cărțile D-lui Nanianu

Nu vă pară ceva de mierat, D-lor cetitori, că iară ne-am apucat de D-l Nanianu, două pricinî ne-au silit să facem acest pas: întâi că s'a format, se zice, o comisiune pentru cercetarea cărților de școală și afurisirea celor rele și al doilea pentru că vroim să facem un studiu complet asupra unui tip de plagiatoriu așa de lipsit de orî ce cunoștinți în cît cu toată plagiarea tot a reușit să spue nenumărate monstruoziități.

Noi nu avem obiceiul a porni de la studii generale ci de la particulare, am luat pe rînd cite va din cărțile plagiatorului tip, le-am cercetat și numai după această lucrare pregătitoare îndrăznim a privi opera întregă a D-lui Nanianu și a ne da părere despre dînsa. Am fi putut chiar de la început să fi scris numai cîteva fețe și să fi arătat cît prețuește știința D-lui autoriu (?), dar atunci cetitoriî noștri ar fi zis, că-s bîrfele, cum s'a încercat chiar D-l criticat singur. Încă o pricină care ne împinge la facerea acestui articol ieste o circulară a D-lui Nanianu în care se vede că deși s'a lăsat de multe din pretențiile vechi, precum de a se iscăli: „*membru colaborator alu societăței phsico-matimatice*“ etc, tot mai are încă naivitatea de a se crede cel mai bun stilist și cu limba cea mai românească.

Înainte de toate se cere ca autoriul să cunoască materia despre care scrie, o cunoaște D-l Nanianu? Răspunsul nu poate fi îndoelnic pentru cel ce știe ce mai descoperiri a făcut D-l Nanianu.

Așa în „*Introducerea în științele naturale*“:

La pag. 46 spune că sînt *întunecimi inelare de lună*, adică că se întîmplă să se întunece partea mijlocie a lunii iar din jur în prejur să remîe un inel luminos! Dacă D-l Nanianu ar fi învățat vre o dată Cosmografie ar fi aflat că umbra pămîntului ieste un con și că pe la locul pe unde trece luna prin trînsul la întunecimi,

acest con ieste de trei ori mai gros de cit luna. Dacă am presupune o tăetură de a curmezișul acestui con pe la locul unde trece luna diametrul cercului format ar fi, cum am zis, de vr'o trei ori cît al lunei, cum se vor putea deci întîmpla eclipse inelare de lună?!

D-l Nanianu a auzit de eclipse inelare de soare și și-a zis de ce să nu fie și de lună, fără a băgă de samă că cele de soare pot fi inelare căci une ori luna se pare mai mică de cît soarele și alte ori mai mare sau măcar tot una. Cînd se pare mai mică, dacă se întîmplă o eclipsă, se poate să se întunece partea centrală, dar tot va rămănea un inel luminos împrejur, în celelalte cazuri întunecimea va fi totală.

Greșala nu-i de tipariu pentru că o găsim și în *Cosmografia* pentru clasa a IV și pentru că la probele despre rotunzimea pămîntului ne dă forma circulară a umbrei văzute pe lună, fără a presupune că se văd numai arce de circomferință și nu nu cerc sau o circumferință întregă.

Această greșală ieste prin urmare cu desăvîrșire bine dovedită. Poate D-l Ienescu et. comp. să strige cît îi va plăcea, dovedească că nu avem dreptate!

La pag. 42 dovedește că descrie luna de pe auzite, căci nu știe în cotro i-s întoarse vîrfurile cînd e *craiu nou* și cînd ieste pe sfîrșite.

La pag. 62—63, pe cît și în *Cosmografie* la pag. 13 și 20 spune că toate *nebuloasele* sînt grupe de stele, fără a avea măcar idee că acuma s'a dovedit că sînt nebuloase cu desăvîrșire gazoase.

Despre soare și în *Introducere* și în *Cosmografie* ne spune că constă dintr'un simbure solid, obscur, încunjurat de atmosfere, adecă niște idei învechite lepădate de mult din știință, căci acuma se știe că soarele trebuie să fie gazos în întregime, cum s'a și dovedit în „Contemporanul“ într'un articol intitulat „*Spectroscopul și aplicațiile sale la astronomie*“.

La pag. 79 din *Introducere* ne spune că dungile

cele negre din spectrul solar se explică pentru că sînt în soare alte materii de cît în flăcări, adică n'are nici o idee de analiza spectrală, fiind că a copiat vre o carte scrisă înaintea de descoperirea lui Kirchhof și Bunsen.

La probe despre rotațiunea pămîntului pune, oă *piatra lăsată de sus cade spre apus de la verticală* (la pag. 24) și alege partea din spre *apus* a unui turn, ceea ce dovedește că nu-î vorba de greșală de tipariu. Dl. Nanianu dacă gîndește și dacă și-a închipuit cum dovedește căderea spre *apus*, că pămîntul se rotește spre *resărit*; atunci trebuie să creadă că se poate înconjură pămîntul cu balonul în 24 de ceasuri, căci piatra cade spre apus de sigur pentru că rămîne în urmă de pămînt care fuge de sub dînsa și dacă balonul ar fi suspendat în aer, negreșit că, după Dl. Nanianu, călătorii ar vedea trecînd pămîntul pe sub dînsii și s'ar putea scoberî orî unde pe paralele locului. Adevărul ieste că *piatra cade spre resărit*, pentru că are mai mare iușală într'a colb de cît piciorul verticalei pe care se află, căci se află mai departe de centru.

Leată acuma cîte va mostruozițăi mai..... bătătoare la ochi din *Zoologie*.

(Va urmă).

T. U.

Despre înmulțirea vertebratelor

După Claus, Schmarda, Sappey, Fort, etc.

În această grupă a vertebratelor se cuprind **mamiferele** (animale cari hrănesc puii cu lapte și sînt acoperite cu păr, precum : omul ; momițele ; fiarele ; lilieci ; iepurii și alte rozătoare ; ariciul și cele asemenea lui ; rumegătoarele și neamul porcilor ; caii rinocerii și tapirii ; focole, chiții ; elefanții ; cangurul și cele asemenea cu dînsul, etc) ; **paserile** ; **reptilele** (serpii,

șopîrlele, crocodili și broaștele țestoase); **batracie-**
nele (buratecul, salamandra, broasca rîioasă etc);
peștii (osoși cu desăvîrșire; Moronul și cei înrudiți
cu dînsul, cunoscuți sub numele de *ganoizi*; Rechinul,
torpila și alți pești cu schelete zgîrcoase, numiți la un
loc *selacieni*); **dipnoi** vertebrate mijlocii între pești
și batraciene; **clelostomi** și **Acraniatele** (aceste
din urmă cuprinzînd acuma numai pe *Amphioxus*).

Toate vertebratele se înmulțesc din ouă. Oul ieste
o celulă mai mult sau mai puțin schimbată, în Nr. 4
din anul al II-lea am arătat figura ovulului și cîte va
din schimbările ce suferă. Am spus tot acold că ovulul
pentru a se putea desvoltă și dă naștere unui animal
asemenea cu părinții săi trebuie să se amestece cu o altă
celulă mișcătoare numită *spermatozoariu*, care se formează
în organele bărbătești. Mai toate vertebratele au
sexurile despărțite adecă sînt indivizi bărbați și indivizi
femei. Numai la pești se află cîte-va specii hermafrodite,
adecă la cari fie care individ are și organele pentru
formarea ovulelor și acele pentru a spermatozoariilor,
chiar și la crapul nostru se întîmplă uneori indivizi

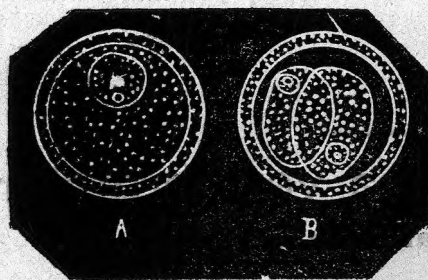

Fig. 1.

hermafrodiți. De pe
cercetarea amărunită a orga-
nelor se vede înse că tipul
vertebratelor se trage din
forme hermafrodite, cari
vor fi fost în trecut mai
numeroase de cît acuma.

Ouăle tuturor vertebratelor
samănă, deși de la o
întăie privire s'ar părea
foarte deosebite. Mai ales
se îndepărtează de forma

obișnuită, ouăle păsărilor și ale reptilelor. Pricina deosebirei ieste înse că ouăle acestor vertebrate cuprind
multă materie hrănitore pentru embrion, care nu primește hrană nici din trupul mamei sale, ca ale mami-

ferelor și al altor vertebre, nici nu înnoată slobod în apă ca al broaștelor ordinare ori al celor mai mulți pești. Iată aici figura unui ovul simplu, cum ieste al mamiferelor. Materia care-l umple se cheamă vitelus sau protoplasmă; corpul sferic de natură protoplasmică aflătoriu în lăuntru lui ieste nucleul, care cuprinde în lăuntru său *nucleolul* sau *pata germinativă*.

Toate aceste părți ale ovulului se află și în oul păsărilor, dar date într'o parte la o coastă a gălbănușului sub învălitoarea vitelină. După cum am văzut că se întâmplă împărțirea protoplasmei în ovulul mamiferelor așa se întâmplă și cu partea care reprezintă ovulul în oul păsărilor.—Gălbănușul și albușul se întrebunțază pentru hrana embrionului.

Pentru a putea da o idee ceva mai limpede despre chipurile cum trăesc embrionii deosebitelor vertebre până ajung desăvârșiți, va trebui să întru în oare cari amănunte despre embrionul mamiferelor. Credem că cetitorii iubitori de știință ne vor urmări și ne vor da toată luarea a minte, căci *cale împărătească nu ieste pentru știință*: Cine voește să știe trebuie să muncească, nu ieste cu puțință a pune pe alții să muncească pentru noi! Iată un lucru necunoscut D-lor Năniau, Mihali, etc Comp.

După ce s'au împărțit protoplazma ovulului într'o mulțime de celule și a format pentru un timp un organism ca o mură, celulele se strâng pe sub membrana ce învălește oul și formează o sferă scorburoasă plină de licid. Indată după formarea membranei se vede un punct al ieii întunecându-se și îngroșându-se puțin. Pata ieste circulară de o dată, apoi se face eliptică și înfațoșază la mijoc de a lungul o linie transparentă care arată locul unde se va formă măduva spinărei.

În acest timp membrana sferică formată din celule se desparte în două membrane concentrice, așa dară oul cuprinde din afară în lăuntru: *membrana vitelină*, și sub această două membrane celulare sferice concentrice,

Între cele două membrane din cari constă și embrionul se dezvoltă o a treia, în care se arată cele inițiale vase pentru circulara sîngelui.

Embrionul se rîdică cu spatele în afară, iar partea care va fi capul și cea care va fi coada se curbează și se pleacă în spre mijlocul oului, așa că embrionul ia forma de luntre cum se vede în fig. II, unde D' ieste capul, D coada și între amîndouă trupul embrionului. Embrionul tot

fig II.

aceasta pungă se împle cu lichid și se cunoaște sub numele de *amnios*. În fig. IV se vede cum a crescut această pungă și s'a lipit de păriletele ovulului și de membrana cea de sub vitelină. Beșica amniotică umple mai tot ovulul și embrionul ieste ca spînzurat în lichid prin celelalte anexe.

Amniosul se află numai la *Mamifere, Păseri și Reptile*. Celelalte vertebrate nu-l au, dar explicările date au ară-

acufundîndu-se în năuntrul ovulului trage după sine membrană celulară aflătoare chiar sub cea vitelină și și formează ca o pungă, care se închide lîpindu-i-se capetele înseminate cu C' și apoi se pierde legătura cu membrana însemnată în fig. II. cu B.

În fig. III se vede că punga ieste despărțită și depărtată de membrana din care făcea parte. A-

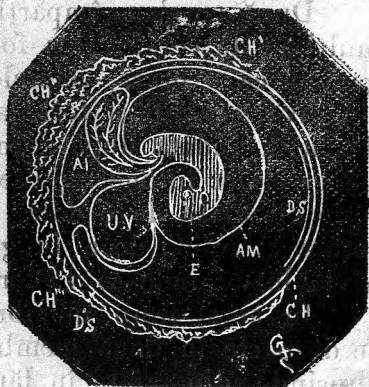

Fig. III

tat, că amniosul se formează din o membrană care se află la celelalte vertebre și că vertebrele *amniotice*, au dintr'untăiū embrioni fără această pungă ca și celelalte mai inferioare.

Fig. IV

Acuma trebuie să vorbim de *beșica umbelicală*. Aceasta se formează din membrana interioară care ieră concentrică cu cea din care s'a făcut amniosul.

În fig. II beșica umbilicală ieste însemnată cu literele C, în III prin V. U, în IV prin V.O. Cum se vede această beșică merge micșurându-se de la fig. II, la III și IV.

Iată acuma cum se formează. Din jur împrejurul embrionului se face o gîuitură care desparte membrana sferică interioară în două părți una mai mică în lăuntrul embrionului va formă cu timpul păretele de pe dinnuntru al mațelor; iar ceealaltă mult mai mare formează beșica umbelicală; care se pune în comunicație cu mațele prin o parte mai îngustă, cum se vede în figură. Beșica umbelicală la pești ieste foarte desvoltată și embrionii îmblă multă vreme cu beșica atîrnată de pîntece, une ori chiar printr'o prelungire în formă de țevie. Materia aflătoare înăuntrul beșiceii servește la hrană, pană ce poate puiul tînăr să-și capete altfelii

cele trebuitoare. La unii pești, precum la *Mustellus laevis* dintre Selacieni și la alții, beșica umbelicală are și altă întrebuințare. Ovulul se dezvoltă într'o lărgire a țeviiilor prin cari se scoboară ovulele, acolo se lipește beșica umbelicală de păriletele tubului, care formează ca un feliu de matrice și se hrănește absorbind materii hrănitore din sîngele ce circulează prin matrice. Mai sînt și alți pești la cari se nasc pui vii, dar așa ca la acești selacieni nu se mai întîmplă pînă la mamifere. (fig 6)

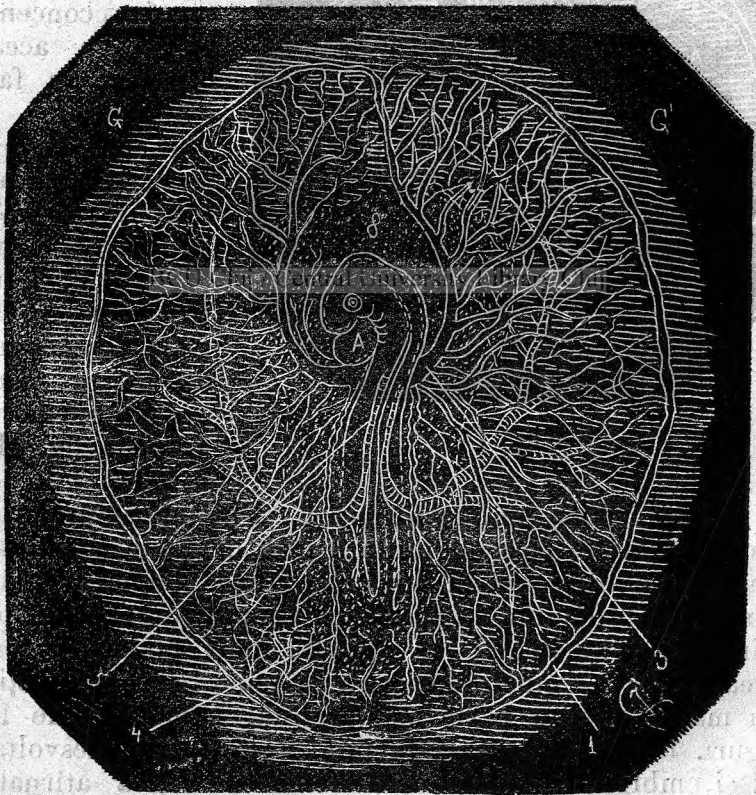

Fig. 5.

La batraciene nu se observează o beșică umbelicală așa de mare ca la pești, ci de timpuriu se cuprin-

de tot vitelul în intestine și embrionul ieste din această pricină cam umflat la pîntece. Specii cari nasc pui vii se află și între batraciene și anume s'a constatat mai bine la *Salamandra atra*. Domnișoara Chauvin a scos embrionii încă nedevoltați de ajuns din matricea acestor salamandre și i-a pus în apă și în loc de a peri s'au dezvoltat. Acest fapt dovedește că nu ieste o legătură așa de strînsă între pui și între mamă ca la *Mustellus laevis* sau ca la mamiferele superioare.

La păseri și la reptile se observează la începutul vieții embrionare o beșică umbelicală foarte dezvoltată precum și un sistem bine dezvoltat de artere și devine, cari fac cu puțință o circulațiune umbelicală sau vitelină. În fig. 5 se văd arterele și vinele. Vasele cari-s făcute ca cel însemnat cu No. 5 sînt vine, cele ca cel cu No. 3 artere și cercul cel de prin prejur însemnat cu No. 1, ieste un vas în care se duce sîngele prin artere și din care se întoarcelă inimă prin vine. În fig. V se văd două artere, dar ceva mai tîrziu se întrunesc într'un singur trunchi în partea lor superioară.

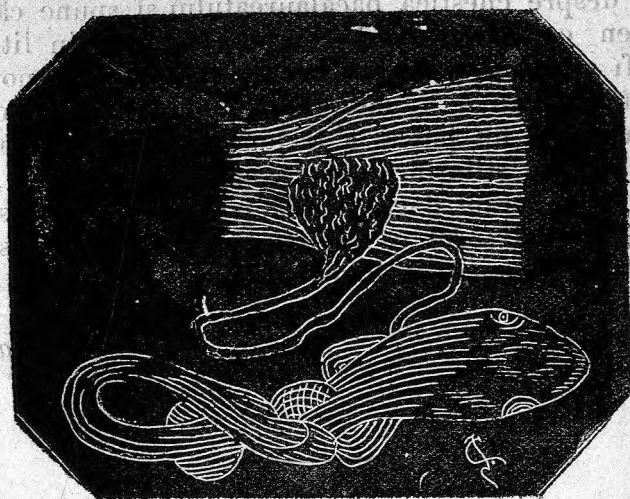

Fig. 6.

La mamifere în partea întâiu a vieții embrionare încă se observă o beșică umbelicală foarte desvoltată cum se vede în fig. 2 înzestrată cu vase de circulație. *Huxley* într'un articol publicat în *Revue scientifique* No. 6 și intitulat. *De l'application des lois de l'évolution à la classificatoirin des mammifères* crede cu puțință ca la mamiferele inferioare *Monotreme* și *Marsupiale* să fie ceva asemănătoriu cu ceea ce se petrece la *Mustellus laevis*, adică o placentare umbelicală, înse imperfectă. Dacă ținem samă de desvoltarea cea mare a acestei beșici la mamiferele citate și de vasele însemnate ce cuprinde lucrul nu se pare cu neputință.

(Va urmă)

I. Nădejde

BCU Cluj Library Cluj Varietăți.

În *Revue scientifique* găsim un articol în care vorbește despre chestia bacalaureatului și spune că la un examen comisiunea ieră compusă numai din literați și filosofi și nu știu ce le-a venit de au pus notele cu fracții $2\frac{1}{3}$ sau $3\frac{2}{5}$ etc. Cînd a ajuns înse vorba la adunat nime nu putea, a trebuit să cheme un profesor de la secția științifică care să adune fracțiile !! Acuma să nu ne mierăm dacă se află pe la noi profesori de latinește, cari socot că învîrtirea pămîntului ieste numai o presupunere nedovedită.

Audax.